

випадків паралізує дії, спрямовані на своєчасне виявлення місць їх вчинення (територія держави-агресора, тимчасово окуповані території) та їх ретельне дослідження, з метою пошуку і фіксації слідової інформації.

Не можливо, також залишити поза увагою, всі випадки, пов'язані із ракетними обстрілами або застосуванням керованих авіаційних бомб та *баражуючих боєприпасів на території України. Механізм використання зазначених знарядь, прямо передбачає руйнацію територій або об'єктів ураження. Крім того, наслідками застосування такого озброєння є виникнення масштабних пожеж із подальшим знищенням будь-якої можливої слідової та доказової інформації.*

Враховуючи викладене, питання розроблення техніко-криміналістичного забезпечення діяльності зі збирання доказів та методичних рекомендацій щодо тактичних особливостей проведення слідчих (розшукових) дій, планування й організації досудового розслідування вказаних кримінальних правопорушень є досить актуальним та, в свою чергу, підкреслює та обґрунтовує необхідність у формуванні окремої методики розслідування злочинів в умовах воєнного стану, з урахуванням специфіки механізму їх вчинення та міжнародної-судової практики.

Єфімов Микола Миколайович,
професор кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ВІДПОВІДНИХ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ

Ефективність будь-якої діяльності залежить від якості виконання відповідних заходів. Розслідування кримінальних правопорушень проти моральності не є виключенням, адже під час цього процесу можуть бути залучені як співробітники підрозділів правоохоронних органів, так і працівники державних, приватних і громадських підприємств, установ та організацій. Взаємодія зазначених структур надає можливість максимально швидко й ефективно здійснювати кримінальне провадження [1, с. 139, 140].

Слід зазначити, що взаємодія правоохоронних та інших органів реалізується у певних формах. Під формами взаємодії слідчого та працівників дізнання, наприклад, О. С. Саїнчин розуміє організаційні прийоми та методи, способи, порядок зв'язків між ними, засновані на кримінально-процесуальному законі та відомчих нормативних актах правоохоронних органів, а також передовому досвіді слідчої практики,

спрямовані на забезпечення узгодженої їх діяльності та правильне сполучення властивих кожному з цих органів методів і засобів роботи [5, с. 267].

На основі опрацювання різних наукових досліджень, нами зроблено висновок, що взаємодія може здійснюватися як у процесуальній формі при роботі з конкретним кримінальним провадженням, так і в непроцесуальній формі на рівні ділових контактів стосовно погодженої реалізації завдань під час розслідування кримінального правопорушення.

Процесуальні форми взаємодії, на думку окремих науковців, є тим видом кримінально-процесуальних правовідносин, які регламентовані чинним законодавством, тобто закріплені в нормах права. Автори наголошують на тому, що вказана форма взаємодії стосується питань: «...а) передачі слідчому матеріалів про виявлені шляхом оперативно-розшукових заходів ознаки правопорушення для вирішення питання про початок досудового розслідування; б) проведення слідчим процесуальних дій одночасно зі здійсненням оперативним підрозділом узгоджених оперативно-розшукових заходів; в) проведення оперативно-розшукових заходів у справі, в якій не встановлена особа, яка вчинила правопорушення; г) виконання доручень слідчого щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій; ґ) здійснення заходів щодо встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення; д) отримання інформації та документів про операції, рахунки, внески, внутрішні та зовнішні економічні угоди фізичних і юридичних осіб» [2, с. 560].

Відповідно до норм Кримінального процесуального кодексу України до процесуальних форм взаємодії необхідно віднести такі:

- надання допомоги слідчому, дізнавачу під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) (ст. 40, 40-1 КПК України);

- доручення та вказівки слідчого, дізнавача щодо проведення НСРД (ст. 40, 40-1, 246 КПК України);

- фіксація та надання слідчому (прокурору) результатів проведення НСРД (ст. 252 КПК України) [3].

А вже С. С. Чернявський серед процесуальних форм взаємодії виокремлює наступні: «...спільний розгляд слідчим та оперативними працівниками первинних матеріалів про злочин і вирішення питання про порушення кримінальної справи; проведення оперативно-розшукових заходів у справах, по яких не встановлено особу, яка вчинила злочин, після передачі цієї справи слідчому; виконання доручень слідчого про проведення оперативно-розшукових заходів у кримінальній справі, що знаходиться у провадженні слідчого; проведення за дорученням слідчого окремих слідчих і процесуальних дій; вжиття заходів щодо встановлення особи, стосовно якої винесено постанову про притягнення як обвинувачуваного після зупинення слідства» [6, с. 196–197].

Дослідження опитування респондентів дозволило виокремити такі процесуальні форми взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень проти моральності:

а) реалізація доручення уповноваженої особи щодо проведення слідчих (розшукових) дій (далі – СРД) або НСРД (89 %);

б) здійснення розшукових заходів для встановлення осіб, що вчинили кримінальних правопорушень проти моральності, та надання уповноваженій особі інформації про їх результати (68 %);

в) сприяння уповноваженій особі при проведенні окремих СРД, НСРД (61 %).

Стосовно організаційних форм взаємодії, наприклад, В. Д. Пчолкін та В. М. Ечкенко до основних з них віднесли наступні: «...ознайомлення слідчого з оперативними матеріалами в межах, передбачених відомчими нормативними актами; спільне планування слідчих дій та ОРЗ; погодження роботи слідчих і оперативних працівників при плануванні рішень окремих завдань по кримінальному провадженню; проведення спільних нарад суб'єктів взаємодії для аналізу результатів роботи зі справи та визначення заходів по усуненню виявлених недоліків; спільна діяльність слідчих і оперативно-розшукових підрозділів на початковому та наступних етапах розслідування; створення слідчо-оперативної групи за конкретним кримінальним провадженням; взаємний обмін інформацією про результати розслідування після порушення справи, проведення невідкладних слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, з урахуванням чого можуть вноситися корективи у спільний план подальшого розслідування; спільні виїзди слідчого й оперативних працівників для проведення слідчих дій» [4, с. 117].

Аналіз опитування респондентів дозволило вирізнити наступні організаційні форми взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень проти моральності:

а) колегіальне проведення складних процесуальних дій (огляд місця події, слідчий експеримент) або окремих тактичних операцій (49 %);

б) спільне обговорення й оцінювання відомостей, одержаних у результаті проведення розшукових заходів, щодо їх достатності для внесення відомостей до ЄРДР (68 %);

в) взаємний обмін інформацією між працівниками підрозділів правоохоронних органів, а також державних, приватних і громадських підприємств, установ і організацій під час кримінального провадження (91 %);

г) спільні виїзди уповноважених осіб (слідчого, дізнавача) й оперативних працівників для проведення СРД, НСРД (48 %);

д) консультування (63 %).

Підводячи підсумок, зазначимо, що обов'язковою ознакою названих форм взаємодії підрозділів поліції є те, що вони ґрунтуються на нормах Кримінального процесуального кодексу України. З іншого

боку, непроцесуальні (організаційні) форми є способами зв'язку між слідчим та оперативними працівниками. Також визначено такі форми взаємодії як реалізація доручення уповноваженої особи щодо проведення СРД або НСРД, обмін інформацією з різних аспектів пропирправних діянь досліджуваної категорії.

Список використаних джерел

1. Єфімов М. М. Методика розслідування кримінальних правопорушень проти моральності : наукові та праксеологічні основи : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 392 с.

2. Криміналістика : підручник / за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 3-тє вид., переробл. та допов. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

4. Пчолкін В. Д., Ечкенко В. М. Поняття, сутність та завдання взаємодії оперативних підрозділів ОВС. *Вісн. Луганськ. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України* : спецвипуск. 2004. Вип. 3. Ч. 1. С. 109–121.

5. Саїнчин О. С. Криміналістичні умови розкриття умисних вбивств. *Правова держава*. 2008. № 10. С. 267–273.

6. Чернявський С. С. Методика розслідування злочинів у сфері банківського кредитування : дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н. за спец. : 12.00.09. Київ, 2002. 309 с.

Нікітіна-Дудікова Ганна Юрївна,

доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук

ВИДИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА СПОСОБІВ ПРИХОВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ДІТЕЙ

В основу криміналістичних обліків розкритих і нерозкритих правопорушень покладається, серед іншого, повторюваність способів вчинення статевого кримінального правопорушення, в тому числі, і способів їх приховування. На основі даних обліку, по способу вчинення раніше розкритих статевого кримінального правопорушення виникає можливість висунення обґрунтованих версій про особу правопорушника, який вчинив нове кримінальне правопорушення, подібний за способом з вчиненим раніше. І, навпаки, не розкриті раніше кримінальні правопорушення, спосіб вчинення яких відображений в облікових даних, можуть бути розкриті, якщо буде виявлено і розкрито новий.

У випадку коли дії, направлені на приховування слідів вчиненого кримінального правопорушення поєднані єдиним наміром,